

B R O N C O M M E N T A R E N

VI

**De lijsten van kiezers ter benoeming van afgevaardigden
voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de Provin-
ciale Staten en de Gemeenteraad, 1851-1886**

door

B.M.A. de Vries

Inhoud

1. Inleiding	7
a. Een historische situering	7
b. Een visuele kennismaking	8
2. De administratieve ontstaansgeschiedenis van de kiezerslijsten	8
a. De formele grondslag	8
b. De uitvoeringsbesluiten en -procedures	8
c. De betrouwbaarheid van de informatie uit de kiezerslijsten	9
3. Verwijzende notities	9
a. Vindplaatsen	9
b. Aanvullende bronnen	9
1. Gerelateerde bronnen	9
2. Toetsingsbronnen	9
c. Literatuur	9
1. Andere gidsen en commentaren	9
2. Enkele recente historische studies (na 1945) van belang voor een goed begrip van de historische situering van de kiezerslijsten	9
3. Enkele administratief-juridische publikaties van belang voor een goed begrip van de concrete totstandkoming van de kiezerslijsten	10
4. Historische studies waarin van de kiezerslijsten gebruik is gemaakt	10
4. Mogelijke gebruikswijzen van de kiezerslijsten in het historisch onderzoek	10
a. Themata	10
b. Het verrijken van de kiezerslijsten met informatie uit andere bronnen	10
Noten	11
Afbeeldingen	12

1. Inleiding*

a. Een historische situering

In de periode 1815-1848 kende Nederland een indirect kiesstelsel, waarbij via vele trappen de leden van de Tweede Kamer benoemd werden. In dit stelsel was een centrale rol toebedeeld aan de diverse colleges van Provinciale Staten: elk statencollege wees een aantal leden van de Tweede Kamer aan. De Provinciale Staten zelf werden gekozen door de drie standen, nl. de ridderschappen, de steden en de landelijke stand. Alleen de ridderschappen wezen hun vertegenwoordigers in de Provinciale Staten direct aan, in de steden en op het platteland was het recht om te stemmen afhankelijk van een bepaalde – per plaats variabele – aanslag in de grond- en personele belasting. In de steden mochten de stemgerechtigden een kiescollege aanwijzen en het kiescollege koos de leden voor de Gemeenteraad. Op zijn beurt koos de Gemeenteraad een of meerdere personen voor de Provinciale Staten. Op het platteland was er één trap minder, de stemgerechtigden kozen daar een kiescollege, dat direct de vertegenwoordigers in de Provinciale Staten aanwees.¹

De grondwetsherziening van 1848 betekende een radicale verandering van het kiesstelsel. Voortaan werden de leden van de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en de Gemeenteraad direct gekozen door de kiesgerechtigden. De kieswet van 4 juli 1850 (*Stbl.* 37) behelsde een nadere regeling. Kiesrecht was voorbehouden aan Nederlandse, mannelijke ingezetenen van 23 jaar en ouder, die bovendien voor een bepaalde som in de drie directe rijksbelastingen (te weten de grond-, personele- en patentbelasting inclusief de rijksopcenten) waren aangeslagen. Een bij de wet gevoegde tabel bepaalde hoe hoog plaatselijk deze census voor het kiesrecht voor de Tweede Kamer in de Provinciale Staten was.² Bij de Gemeentewet van 1851 werd bepaald dat voor het kiesrecht voor de Gemeenteraad de helft van de census voor de Tweede Kamer voldoende was. Niet zonder de nodige debatten werd het nieuwe kiesstelsel door het parlement aanvaard. Men was het alleen eens over het feit dat het omslachtige en ingewikkelde kiesstelsel herziening behoefde. De meeste kamerleden waren begin 1848 echter nog steeds voor verkiezingen met een trap. Alleen de internationale gebeurtenissen later in dit jaar kunnen verklaren waarom de Tweede Kamer uiteindelijk toch – zij het aarzelend – instemde met een direct kiesstelsel.³

Niet alleen het directe kiesstelsel als zodanig, ook de hoogte van de census is onderwerp geweest van vele discussies. De liberalen waren over het algemeen voor een zo laag mogelijke census en voor het toekennen van kiesrecht op grond van andere criteria dan een belastingbedrag, bijvoorbeeld aan gepromoveerden. De conservatieven waren juist tegen een te lage censusdrempel uit angst voor incompetent kiezers. Zij vonden de grondwettelijke grenzen voor het censusbedrag, *f* 20,- en *f* 160,- dan ook te laag, te meer daar het maximum, *f* 160,- nergens gehaald werd. Amsterdam had de hoogste census nl. *f* 112,-, direct gevolgd door Rotterdam en Den Haag met elk *f* 100,-. In bijna de helft van de gemeenten gold het minimum van *f* 20,-.

Ook na 1850 bleef de kiesrecht kwestie herhaalde malen een onderwerp van grote meningsverschillen in de landelijke en plaatselijke politieke arena's.⁴ Aanvankelijk hield het parlement zich vooral bezig met het vraagstuk welke andere criteria dan welstand gehanteerd konden worden om iemands geschiktheid als kiezer vast te stellen. Onder invloed van de groeiende beweging voor algemeen kiesrecht richtte de discussie zich echter meer en meer op de vraag in welk tempo algemeen kiesrecht moest worden ingevoerd.

Een eerste stap was de grondwetsherziening van 1887 (*Stbl.* 212). Voortaan was het kiesrecht voorbehouden aan volwassen mannen die bepaalde 'kenteekenen van geschiktheid en maatschappelijke welstand'⁵ bezaten. Formeel opende dit de mogelijkheid tot het toelaten van b.v. examenkiezers, maar feitelijk werd de kieswet van 1850 zodanig gewijzigd dat er sprake was van een drastische censusverlaging. Pas in de nieuwe kieswet van 7 september 1896 (*Stbl.* 154) werden geschiktheidscriteria expliciet genoemd, die nog werden uitgebreid in 1901 (Besluit van 4 februari 1901, *Stbl.* 58). Tenslotte werd in 1917 het algemeen kiesrecht ingevoerd voor mannen, twee jaar later ook voor vrouwen.

b. Een visuele kennismaking met de bron

Afbeelding 1 op pagina 12 is een bladzijde uit de kiezerslijst van Amsterdam van 1884, ware grootte ca. 27 × 41 centimeter. Kolom 1 geeft de woonplaats (adres) van de kiezer, kolom 2 de naam, kolom 3 de voornamen, kolom 4 de geboorteplaats, kolom 5 de geboortedatum, kolom 6 de plaats waar de kiezer in de belasting is aangeslagen, meestal is dit de woonplaats. Bij bijvoorbeeld bezit van onroerend goed buiten de gemeente, waarvoor grondbelasting dient te worden betaald, wordt deze gemeente eveneens vermeld. Kolom 7 is het bedrag van de aanslag inclusief de rijksopcenten, gesplitst in a. grondbelasting, b. personele belasting, c. patentbelasting en d. totaal. Indien naturalisatie heeft plaatsgevonden wordt de datum ervan vermeld in kolom 8.

Wat betreft de representativiteit van de afbeelding het volgende. In plattelandsgemeenten komt men geen gedrukte lijsten tegen, aldaar worden ofwel voorgedrukte formulieren met de hand ingevuld, ofwel zijn de lijsten geheel met de hand opgemaakt. Voorts zijn er variaties in de indeling van kolommen en niet altijd wordt adres of volledige geboortedatum vermeld. Het Amsterdamse voorbeeld betreft een lijst waarop al degenen staan die in aanmerking kwamen voor het kiesrecht voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en de Gemeenteraad (aanslag *f* 112,- en meer). Er is een aanvullende lijst van degenen die uitsluitend het kiesrecht voor de Gemeenteraad bezaten (aanslag van *f* 56,- tot *f* 112,-). In andere gemeenten treft men andere combinaties aan, die soms van jaar tot jaar verschillen. Bijvoorbeeld: één lijst voor de Tweede Kamer en Provinciale Staten en een aparte, volledige lijst van Gemeenteraadskiezers.

Bij wijze van ruraal voorbeeld zijn enkele delen van kiezerslijsten van de gemeente Geffen (N.Br.) toegevoegd. Zij betreffen de jaren 1883 en 1884. De ware grootte is ca. 20,5 × 32,5 cm. De lijsten bevatten de namen van de kiesgerechtigden voor resp. de Tweede Kamer (afbeelding 2 en 3 op pagina 13), de Provinciale Staten (afbeelding 4 op pagina 14) en de Gemeenteraad (afbeelding 5 op pagina 14). De kolomindeling wijkt enigszins af van het Amsterdamse voorbeeld. Een kolom voor woonplaats/adres ontbreekt; wezenlijke verschillen zijn er echter niet.

In Geffen gold in de jaren 1850-1886 het minimum-censusbedrag van *f* 20,- voor de kiezers voor de Tweede Kamer en de Provinciale Staten. De kiezers voor de Gemeenteraad betaalden tussen de *f* 10,- en *f* 20,-.

2. De administratieve ontstaansgeschiedenis van de kiezerslijsten

a. De formele grondslag

De kieswet van 1850 (*Stbl.* 37) schreef voor dat de voorzitter van de Gemeenteraad, met medewerking van enkele leden, jaarlijks drie lijsten moest maken resp. van de kiezers van de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en de Gemeenteraad (art. 6 en 7). Deze kieswet is in de periode 1850-1886 niet herzien.

b. De uitvoeringsbesluiten en -procedures.

In elke gemeente was de voorzitter van de Gemeenteraad belast met het opmaken van de kiezerslijsten. Daartoe werden jaarlijks vóór 15 februari opgaven verstrekt door de ontvangers der directe belastingen van alle belastingschuldigen die in de kohieren van de lopende dienst voorkwamen. Tevens gaven de ontvangers op voor welk bedrag elke belastingschuldige in de drie rijksbelastingen afzonderlijk was aangeslagen. De inwoners van de gemeente konden zelf eveneens voor 15 februari kenbaar maken of zij elders in de directe belastingen waren aangeslagen. Vervolgens werden lijsten opgemaakt van de inwoners van de gemeente, die aan de censuscriteria en andere vereisten om kiezer te worden voldeden. In dit verband werden militairen geacht inwoner te zijn van de gemeente waar zij gelegerd waren. Vóór 15 maart moesten deze lijsten zijn vastgesteld, aangeplakt

en daarna 14 dagen ter inzage worden gelegd op de gemeentesecretarie. Men kon dan bezwaren inbrengen b.v. tegen het niet vóórkomen op de lijsten. In Amsterdam werd van deze mogelijkheid slechts zeer sporadisch gebruik gemaakt. Na eventuele wijzigingen werden de lijsten uiterlijk 25 april gesloten. Degenen die de 23-jarige leeftijd bereikten voor deze sluitingsdatum en die aan de vereisten om kiezer te worden voldeden, werden al op de lijsten vermeld.

c. De interpretatie en de betrouwbaarheid van de gegevens uit de kiezerslijsten

Voor een goede interpretatie van met name de belastinggegevens uit de kiezerslijsten is het zonder meer noodzakelijk nauwkeurig op de hoogte te zijn van de veranderingen in de belastingstructuur (belastingen zelf plus opcentheffing) en veranderingen in de grondslagen waarop deze belastingen berusten. Deze veranderingen beïnvloedden nl. de omvang en samenstelling van het electoraat. Bijvoorbeeld: de afschaffing van de rijksopcenten op de grondbelasting in 1866 en de herziening van het kadaster in 1874/1875 deden de aanslagen in de grondbelasting met bijna 40% dalen, althans in Amsterdam. In andere gemeenten zal dit percentage anders hebben gelegen, wegens de plaatselijk variërende uitkomsten van de kadastrale herziening. Daardoor haalden sommige kiezers de censusdrempel niet meer. In Amsterdam kromp het electoraat als gevolg van deze veranderingen met $\pm 10\%$ in.⁶

De betrouwbaarheid van gegevens zoals adres, geboortedatum en -plaats kan eenvoudig worden gecontroleerd aan de hand van het bevolkingsregister. De Amsterdamse lijsten blijken bij controle vrij betrouwbaar te zijn, al komt het vooral in de beginperiode (vóór 1860) voor dat reeds overleden of uit de gemeente vertrokken personen nog op de lijsten vóórkomen. Dit is voor $\pm 3\%$ van de namen het geval. De belastinggegevens kan men controleren aan de hand van de kohieren van de directe belastingen, voor zover deze bewaard zijn gebleven. Uiteraard zijn deze belastinggegevens onderhevig aan enige mate van fraude. Een indicatie voor de redelijke betrouwbaarheid van de lijsten zou kunnen zijn het gering aantal bezwaarschriften dat werd ingediend, maar dit kan even goed duiden op een geringe belangstelling voor de verkiezingen.⁷

3. Verwijzende notities

a. Vindplaatsen

Gemeentearchieven.

b. Aanvullende bronnen

1. Gerelateerde bronnen:

Gemeenteverslag, hoofdstuk verkiezingen.

2. Toetsingsbronnen:

Bevolkingsregister.

Akten van de burgerlijke stand.

Kohieren van de rijksbelastingen (soms kopieën in gemeentearchieven).

c. Literatuur

1. Andere gidsen en commentaren:

2. Enkele recente historische studies (na 1945) van belang voor een goed begrip van de historische situering van de kiezerslijsten:

L. Blok, 'Van eene wettelijke fictie tot eene waarheid. Beschouwingen over het kiesstel-

sel en kiesrecht in Nederland in de eerste helft van de negentiende eeuw', *Tijdschrift voor geschiedenis* 92 (1979) 391-412.

J.C. Boogman, 'Het eerste ministerie-Thorbecke 1849-1853' in: *Algemene geschiedenis der Nederlanden* XII, Haarlem 1977, 353-378.

C.B. Wels, 'Stemmen en kiezen 1795-1922' *Tijdschrift voor geschiedenis* 92 (1979) 313-332.

3. Enkele administratief-juridische publikaties van belang voor een goed begrip van de concrete totstandkoming van de kiezerslijsten:

De Gemeentewet van 29 Junij 1851 (Staatsblad no 85) regelende de samenstelling, inrichting en bevoegdheid der gemeentebesturen met aantekeningen door mr. W.C. I.J. Cremers, 4e druk, Groningen 1888.

De Gemeentewet met de daarover, vooral in de Tweede Kamer der Staten-Generaal gewisselde stukken en gehouden beraadslagingen onder toezigt van mr. W. Francken Ngz., Nijmegen 1851.

H.G. Hartman Jz., *Bestuur en administratie der gemeenten in Nederland*, 's-Gravenhage 1868-1880.

4. Historische studies waarin van de kiezerslijsten gebruik is gemaakt:

L. Blok (zie hierboven c.2) behandelt o.a. de veranderingen in de beroepssamenstelling van het electoraat voor en na de invoering van de kieswet van 1850.

Nick Bos, 'De "deftige lui". Elites in Maastricht tussen 1850 en 1890', *Tijdschrift voor sociale geschiedenis* 12 (1986) 53-89. In dit artikel wordt o.a. aan de hand van hoogstaangeslagenen op de kiezerslijsten van Maastricht een onderzoek gedaan naar de verwevenheid tussen bestuurlijke en welstandselites.

Jan Lucassen en Gerard Trienekens, 'Om de plaats in de kerk', *Tijdschrift voor sociale geschiedenis* 4 (1978) 239-304, vooral p.265-266, waar wordt ingegaan op de vraag of de kiezers de gegoede bovenlaag vormen van de gemeente Neede.

Boudien de Vries, *Electoraat en elite. Sociale structuur en sociale mobiliteit in Amsterdam 1850-1895*, Amsterdam 1986. In deze dissertatie dienen de kiezerslijsten als uitgangspunt voor een studie naar allerlei aspecten (beroep, religie, mobiliteit, huwelijkspatroon enz.) van de maatschappelijke bovenlaag.

Strikt genomen maken de volgende auteurs geen gebruik van de kiezerslijsten, maar kennis van deze artikelen is wel erg nuttig:

L. Blok en J.M.M. de Meere, 'Welstand, ongelijkheid in welstand en het censuskiesrecht in Nederland omstreeks het midden van de 19e eeuw', *Economisch- en sociaal-historisch jaarboek* 41 (1978) 175-293.

Joh. de Vries, 'Het censuskiesrecht en de welvaart in Nederland 1850-1917', *Economisch- en sociaal-historisch jaarboek* 34 (1971) 178-231.

In beide artikelen wordt uitvoerig ingegaan op de belastingstructuur. De Vries gaat ook in op de veranderingen in de kieswet in de genoemde periode.

4. Mogelijke gebruikswijzen van de kiezerslijsten in het historisch onderzoek

a. Themata

1. Onderzoek naar de ontwikkeling van het kiesrecht en de werking van het kiesstelsel.
2. Onderzoek naar elites.
3. Onderzoek naar welstandsongelijkheid.
4. Familie-historisch onderzoek.

b. Het verrijken van kiezerslijsten met informatie uit andere bronnen

Aangezien de lijsten van kiezers namen bevatten kan men deze gegevens combineren met informatie uit andere bronnen zoals het bevolkingsregister, akten van de burgerlijke stand, ledenlijsten van culturele verenigingen, lijsten van raadsleden, adresboeken, herenboek-

jes, notariële akten (m.n. boedelinventarissen), registers van huwelijksgelden en belastingkohieren. Op deze wijze kan een gedetailleerd beeld gegeven worden van de (fiscale) elite en kunnen veranderingen daarin worden geanalyseerd.

Noten

- * Gaarne zeg ik dank aan de volgende personen die een inbreng hebben gehad bij de totstandkoming van dit broncommentaar: drs. J.P.M. Buiks (Streekarchivariaat Maasland), die het Geffense bronnenmateriaal leverde en de tekst van commentaar voorzag; W. van Mulken (Archiefinspectie Limburg), die eveneens de tekst heeft becommentarieerd en – namens de redactie – prof.dr. P.M.M. Klep (KUN).
- 1 Zie voor het functioneren van het kiesstelsel vóór 1848: L. Blok, 'Van eene wettelijke fictie tot eene waarheid. Beschouwingen over het kiesstelsel en kiesrecht in Nederland in de eerste helft van de negentiende eeuw', *Tijdschrift voor geschiedenis* 92 (1979) 391-412.
- 2 Deze tabel is ook gepubliceerd in Joh. de Vries, 'Het censuskiesrecht en de welvaart in Nederland 1850-1917', *Economisch- en sociaal-historisch jaarboek* 34 (1971) 178-231, aldaar 227-228.
- 3 C.B. Wels, 'Stemmen en kiezen 1795-1922', *Tijdschrift voor geschiedenis* 92 (1979) 313-332, aldaar 327.
- 4 Th. van Tijn, *Twintig jaren Amsterdam. De maatschappelijke ontwikkeling van de hoofdstad van de jaren '50 der vorige eeuw tot 1876*, Amsterdam 1965, 347 e.v.
- 5 Artikel 80 van de grondwet van 1887 (*Stbl.* 1887, nr. 212).
- 6 Op de relatie belastingstructuur–electoraat wordt uitvoerig ingegaan in: Boudien de Vries, *Electoraat en elite. Sociale structuur en sociale mobiliteit in Amsterdam 1850-1895*, Amsterdam 1986, 151-164.
- 7 Van Tijn, a.w., 143-145.

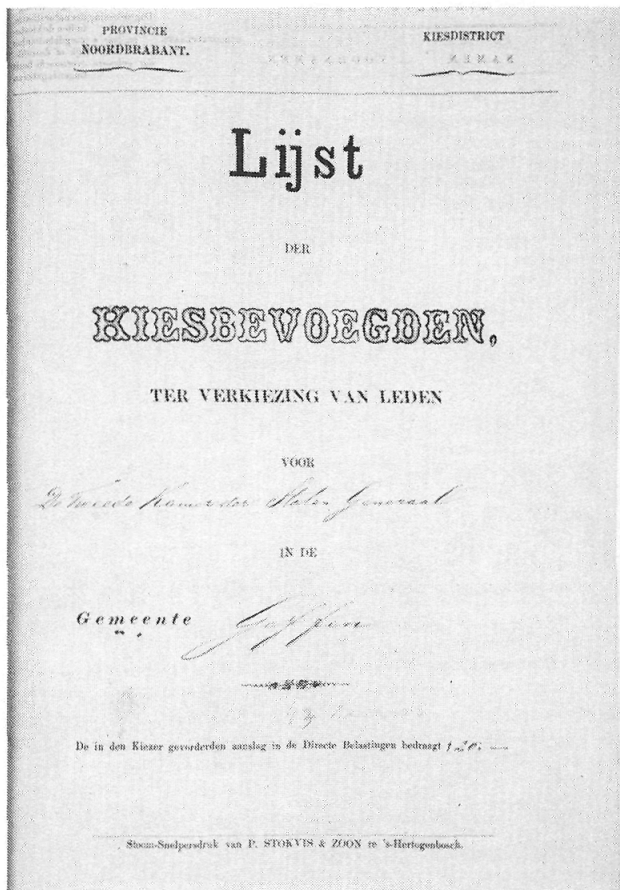
Afbeeldingen

- 1 Kiezerslijst van Amsterdam, 1884 12
- 2 Titelpagina van de kiezerslijst van Geffen (N.Br.) ter verkiezing van leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 1883 13
- 3 Kiezerslijst van Geffen (N.Br.) ter verkiezing van leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 1883 13
- 4 Kiezerslijst van Geffen (N.Br.) ter verkiezing van leden voor de Provinciale Staten, 1883 14
- 5 Kiezerslijst van Geffen (N.Br.) ter verkiezing van leden voor de Gemeenteraad, 1884 14

Abbeelding 1: Kiezerslijst van Amsterdam, 1884 (foto: G.A. Amsterdam).

WOONPLAATS	NAAH	VOORNAMEN	Geboorte-plaats	DATTEKENING VAN GEBORTE	PLAATS VAN DEN AANSLAG	Bedrag van den Aanslag			
						GROND-BELAST.	PER-MOENL.	PATENT	TOTAAL
						Gl./Co	Gl./Co	Gl./Co	Gl./Co
C Kloveniersburgwal 33	Blitz	Hartog Levie	Amsterdam	6 Juni 1843	Amsterdam	—	87 92	25 60	113 52
Q Jodenbreestraat 13	Blitz	Isac	"	2 Febr. 1842	"	169 62	63 04	29 44	262 10
P Zwaenenburgerstr. 61	Blitz	Levie Salomon	"	12 April 1830	"	—	89 83	38 40	128 23
U Hoogte Kadijk 21a	Blitz Azn.	Salomon	"	30 Dec. 1840	"	36 85	174 72	88 32	299 89
C Kloveniersburgw. 91	Blitz	Willem Alex. Paul Fred. Lodewijk	"	17 April 1849	"	96 33	114 38	23 04	233 75
C Kloveniersburgwal 47	Bloek	Alexander Marius de	"	28 April 1836	"	—	257 92	172 80	430 72
AA Reguliersgracht 100	Bloem	Heertje Willem	"	5 Nov. 1815	"	85 86	—	—	—
					Haarlem	45 72	—	—	131 58
X Leidschestraat 33	Bloem	Theodorus	Moenkendam	24 Sept. 1840	Amsterdam	52 06	49 58	87 94	189 57
RR Keizersgracht 120	Bloemen	Dirk	Oirschot	12 Jan. 1835	"	104 29	166 46	320 —	690 75
Z Prinsengracht 1123	Blog	Marcus Isak	Amsterdam	23 Mei 1828	"	124 98	75 59	1 92	202 59
GG Elandsgracht 14	Blok	Hendrik	"	9 Febr. 1828	"	—	83 35	87 68	171 03
VV Gr. Biekerstr. 51 53	Blok Jr.	Marcus Herman	"	12 Febr. 1844	"	84 27	65 55	38 40	188 22
BB Prinsengracht 640	Blok	Pieter Cornelis	"	15 Oct. 1816	"	129 21	49 93	—	179 14
LL Heersgracht 232	Blok	Willem	"	2 Dec. 1851	"	—	125 72	14 72	140 44
JJ Leidschplein 27	Blokhuus	Andries Wouter	"	26 Dec. 1839	"	—	—	320 —	320 —
C Kloveniersburgwal 93	Blokhuus Wzn.	Gijsbert	Nijkerk o/V.	28 Nov. 1809	"	304 83	377 95	320 —	1002 78
V Kerklaan 4	Blom	Johannes Coenradus	Haarlem	1 Febr. 1843	"	—	173 30	129 23	302 53
T Caar Peterstraat 154	Blom	Mijnardus	Amsterdam	8 Oct. 1841	"	21 08	25 96	172 80	219 84
Z Anstel 328	Blom	Willem Johannes Fredrik v. d.	"	18 Juli 1835	"	—	148 55	—	148 55
E Kalverstraat 30	Blooker	Cornelis	Paramaribo	19 Juli 1854	"	88 52	201 72	15 38	305 60
ZZ Weesperzijde 11	Blooker	Cornelis Franciscus Jacobus	Amsterdam	16 Sept. 1824	"	15 16	135 79	323 20	474 15
Z Frederiksplein 8	Blooker Jr.	Cornelis Franciscus Jacobus	"	10 April 1852	"	—	156 44	57 60	214 04
ZZ Weesperzijde 10	Blooker	Johannes	"	25 Febr. 1850	"	—	314 79	25 60	340 39
QQ Brouwersgracht 153	Blos	Balthasar	"	12 Jan. 1824	"	106 59	36 78	—	143 36
Y Reguliersbreestraat 41	Blijenburgh	Willem Benjamin Carel van	"	4 Juli 1833	"	59 11	100 40	57 60	210 11
AA Prinsengracht 734	Boas	David Hendrik	"	7 Oct. 1845	"	—	179 79	57 60	237 39
W N. Keizersgracht 16	Boas	Hartog	"	22 Febr. 1854	"	59 00	—	172 80	231 86
C St. Anth. breestraat 30	Boas Jr.	Juda	"	7 Oct. 1838	"	128 19	74 92	30 72	233 83
B O.Z. Achterburgw. 219	Boas	Louis Henri	"	24 Juli 1842	"	44 32	160 64	79 36	284 32
C Kloveniersburgw. 117	Boas	Maurits Hartog	"	23 Febr. 1836	"	—	133 32	87 04	220 36
C Kloveniersburgw. 123	Boas	Maurits Hendrik	"	10 Oct. 1838	"	88 29	160 72	119 04	368 05
Z Kerkstraat 387	Boas	Pierre	"	29 Aug. 1811	"	26 10	128 47	—	154 57
E Kalverstraat 63	Boas Berg	Julius Isaac	"	7 Sept. 1823	"	223 97	165 16	87 04	476 17
MM N. Leliestraat 11	Bock	Johann Christian	Wildonk	27 Nov. 1815	"	78 67	26 40	57 60	162 67
ZZ Linnensstraat 29	Boekxmeer	Bernardus Jacobus van	Amsterdam	26 Nov. 1825	"	58 45	109 86	80 —	241 31
D Kalverstraat 167	Bodenheim	Carel Meijer	Abderode	16 Juni 1811	"	187 47	139 40	—	326 87 Gen. 1 Juni 1838
X Heerengracht 492	Bodenheim	Gottfried August	Amsterdam	31 Aug. 1840	"	68 53	201 53	—	264 06
D Kalverstraat 167 69	Bodenheim	Johannes Carel	"	31 Mei 1838	"	—	226 56	308 48	535 04
D Kalverstraat 209	Boedinghaus	Johan Peter	"	20 Febr. 1829	"	—	—	119 04	119 04
Y Reguliersgracht 31	Boef	Johannes Theodorus	"	18 Juni 1849	"	57 29	203 15	172 80	433 24
Z Keizersgracht 800	Boeg	Hendrik Willem	"	7 Dec. 1858	"	—	125 65	21 76	147 41
V Pl. Muldergracht 27	Boekdrukker	Mozes Nathan	Narden	15 Febr. 1824	"	119 77	21 55	—	141 32
L N. Z. Voorburgw. 9	Boeken	Jan	Amsterdam	16 Dec. 1830	"	76 29	135 49	71 62	283 46
H N. Z. Kolk 9	Boekholtz	Bernardus Cornelis	"	20 Oct. 1827	"	89 23	23 19	28 19	140 61
VV Prinsensiland 95	Boekholtz	Johannes Josephus	"	13 Dec. 1841	"	52 31	52 77	45 62	150 60
YC P. C. Hoofstraat 6	Boele	Jan	"	31 Mei 1860	"	—	86 48	25 60	112 02
UU Prinsengracht 731	Boelen	David	"	21 Maart 1854	"	—	129 02	19 20	148 22
V Kerklaan 43	Boelen	Gerrit Jan	"	26 Juni 1822	"	—	94 12	275 20	369 32
HH Keizersgracht 401	Boelen	Hendrik Jan	"	15 Aug. 1844	"	72 97	285 74	245 12	603 83
KK Singel 290	Boelhouwer	Fredrik Otto	"	5 Juli 1825	"	88 54	—	38 40	126 94
LL Heerengracht 178	Boelken	Willem	Beilen	2 Maart 1824	"	62 54	205 65	—	268 19
BB Weeringschans 32	Boer	Aric	Nieuwendam	13 April 1844	"	78 46	224 63	85 76	388 85
Y Utrechtschestraat 39	Boer	Dirk Pieter Willem	Amsterdam	11 Nov. 1845	"	33 85	58 83	38 40	131 10
V N. Heerengracht 77	Boer	Asser Abraham de	"	11 Nov. 1844	"	26 04	84 12	1 92	112 08
T Tuinen 11	Boer	Gerardus Hendrik de	"	15 Nov. 1835	"	46 54	306 67	48 64	385 85
K O.Z. Voorburgwal 65	Boer Jr.	Jacobus de	"	8 Febr. 1825	"	41 67	109 04	119 04	269 75
FF Prinsengracht 254	Boer	Jan de	"	3 Febr. 1840	"	—	33 89	87 04	120 93
C Kloveniersburgwal 17	Boer	Jan Hendrik de	"	23 Sept. 1836	"	114 63	224 21	362 24	771 08
SS Heerengracht 83	Boer	Simon de	Zaandijk	25 Nov. 1825	"	44 27	98 10	38 40	180 77
A Nos 69	Boerhoorn	Willem Pieter de	Amsterdam	14 Oct. 1838	"	—	178 46	370 10	548 56
E Kalverstraat 41	Boers	Adrianus Theodorus	Bruckelen	23 Maart 1841	"	—	466 39	409 60	875 99
E Vijgendam 12	Boers	Abraham Baruch Cohen de	Amsterdam	5 Juli 1825	"	57 28	47 79	23 68	128 75
P J. D. Meijerplein 8	Boers	Hartog Mozes de	"	20 Aug. 1836	"	31 60	115 92	5 37	152 89
B O.Z. Achterburgw. 207	Boers	Isaac de	"	29 Maart 1841	"	54 68	59 65	1 92	116 25
V N. Heerengracht 109	Boers	Johannes Franciscus Karel	Hazerswoude	8 Maart 1847	"	—	159 55	55 60	208 15
Z Prinsengracht 808	Boers	Meijer de	Amsterdam	2 Juli 1822	"	—	24 95	108 80	133 75
V J. D. Meijerplein 19	Boese	Ludwig Jacob Julius	"	29 Jan. 1840	"	75 43	156 39	1 92	233 74
ZZ Weesperzijde 8	Boezor	Pieter	"	24 Sept. 1844	"	—	106 52	172 80	179 32
L Nieuwendijk 123	Boggin	Hegrius Ignatius	Parmerend	5 Nov. 1839	"	—	86 40	25 60	112 —
L Spuistraat 16	Bohl	Johannes	Amsterdam	20 Sept. 1836	"	—	111 12	119 04	230 16
LL Keizersgracht 223	Bok	Jan Pieter	Zierikzee	8 Oct. 1836	"	67 75	190 47	—	258 22
ZZ Boerhavestraat 35	Bokhuizer	Johan Andries	Amsterdam	28 April 1797	"	110 83	3 99	—	114 82
Z Sarphatikade 13	Bois	Dirk de	"	4 Juni 1834	"	57 30	173 78	—	231 08
U Binnenkant 11	Boissevain	Alphonse Adolphe Henri	"	22 Sept. 1836	"	39 05	104 15	30 72	173 92
XX Stadhouderskade 18	Boissevain	Charles	"	8 Maart 1843	"	—	641 69	503 04	1144 73
YY van Baerlestraat 8	Boissevain	Eduard Constantijn	"	28 Oct. 1842	"	—	184 45	—	184 45
RR Keizersgracht 133	Boissevain	Eduard Constantijn	"	13 Febr. 1810	"	—	344 25	711 32	1056 07
XX Vondelstraat 38	Boissevain Dz.	Gideon Marie	"	4 Juli 1841	"	—	214 17	236 89	450 97
XX Tesselschedestraat 4	Boissevain	Henri Jean Armond	"	15 Juli 1837	"	—	528 57	—	528 57
RR Keizersgracht 143	Boissevain	Hieronimus	"	21 April 1813	"	78 19	288 50	58 25	424 94
DD Bloemgracht 85	Boissevain	Jacob Pieter	"	27 Dec. 1849	"	—	119 15	20 35	139 50
Z Prinsengracht 762	Boissevain	Jan	"	10 Sept. 1844	"	—	152 37	132 12	284 49
B Kloveniersburgwal 74	Boissevain	Willem	"	12 Dec. 1836	"	85 61	335 68	—	421 29
SS Heerengracht 70	Bok	Cornelis	Nieuwendam	7 Juli 1849	"	—	336 46	172 80	511 26
V Fransche Laan 31	Bok	Jan	Amsterdam	6 Jan. 1844	"	—	109 52	38 40	147 92
T Kl. Kattenstr. 166	Bok	Johannes Wilhelmus	"	10 Febr. 1842	"	—	131 37	119 04	250 41
XX Vondelstraat 40	Bokenkamp	Frans Hendrik Karol	Tessel	6 Nov. 1831	"	—	265 97	—	265 97
RR Keizersgracht 125	Bokenkamp	Willem Fredrik	Amsterdam	19 Maart 1841	"	—	124 73	—	124 73
SS Brouwersgracht 53	Bok	Korndis	"	1 Febr. 1839	"	—	99 55	87 04	186 59
U Prins Hendrikade 128	Bol	Laurentius Cornelis Wilhelmus	Beekbergen	10 Maart 1833	"	—	110 23	119 04	229 27
JJ Koningplein 6	Boldoot	Johannes Jacobs	Bergen o. Zoom	24 April 1849	"	—	99 42	30 72	130 14
SS Singel 92	Bolkstein	Engelbertus	Soest	15 Juli 1850	"	400 15	594 20	352 64	1346 99
Y Anstel 102	Bolle	Abram Marcus	Huizen	4 Nov. 1835	"	—	44 25	61 26	256 60
W Weesperplein 12	Bolle	Elias	Amsterdam	4 Mei 1813	"	250 30	40 33	384	304 47
W N. Prinsengracht 47	Bolle	Elias	"	24 Juli 1844	"	—	104 09	119 04	223 13

Abbeelding 2: Titelpagina van de kiezerslijst van Geffen (N.Br.) ter verkiezing van leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 1883 (foto: Streekarchivariaat Maasland).

KIESBEVOEGDEN			AANSLAGEN MET DE RIJKS-OPENTEN.				Kantoor der rijksbelastingen waar de aanslagen zijn gearchiveerd.	AAN
NAMEN	VOORNAMEN	GEBORTEPLAATS en jaar der geboorte overwinkelen bij de geboorte	in de grondbelasting	in het personeel	in het paardetege	TOTAAL		
Van der	Conraet	Geffen 17/10/1846	50 60	0 51		50 09	Geffen	
Van der	Milthuis	Stekelen 18/10/1848	12 25	12 37		24 62	Stekelen	
Van der	Conraet	Geffen 15/10/1849	22 17			22 17	Geffen	
Van der	Conraet	Geffen 18/10/1850	11 80	12 05	2 05	25 90	Geffen	
Van der	Johannes	Geffen 18/10/1850	31 02	7 71		38 73	Geffen	
Van der	Salomon	Geffen 18/10/1850		17 37	7 60	25 05	Geffen	
Van der	Jans	Geffen 18/10/1850	2 96	15 14	22 37	40 55	Geffen	
Van der	Kobert	Geffen 18/10/1850	0 39	13 47	10 26	24 12	Geffen	
Van der	Pieter	Geffen 18/10/1850	5 07	2 61	17 92	25 60	Geffen	
Van der	Adriaans	Geffen 18/10/1850	13 16	14 45	5 76	33 37	Geffen	
Van der	Gerardus	Geffen 18/10/1850	4 92	17 50	0 45	22 87	Geffen	
Van der	Gerardus	Geffen 18/10/1850	37 30			37 30	Geffen	
Van der	Jacobus	Geffen 18/10/1850	16 62	20 50		37 12	Geffen	
Van der	Johannes	Geffen 18/10/1850	56 11	25 60	23 27	105 05	Geffen	
Van der	Johannes	Geffen 18/10/1850	47 03	15 27		62 30	Geffen	
Van der	Martinus	Geffen 18/10/1850	11 95	17 15		29 10	Geffen	
Van der	Pieter	Geffen 18/10/1850				38 16	Geffen	

Abbeelding 3: Kiezerslijst van Geffen (N.Br.) ter verkiezing van leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 1883 (foto: Streekarchivariaat Maasland).

Afbeelding 4: Kiezerslijst van Geffen (N.Br.) ter verkiezing van leden voor de Provinciale Staten, 1883 (foto: Streekarchivariaat Maasland).

KIESEBEVOEGDEN		GEBORTEPLAATS	Dagtekening der natuurgeregtening in het voorgeschiedenisrijke of deels der geboorte overrechtenrijke gemeente	AANSLAGEN MET DE RIJKS-OPENTEN.			TOTAAL	Kantoor der registraties voor de aanslagen 1883 geshied.	A.A.N.
NAMEN.	VOORNAMEN.			in de grondbelasting	in het personeel	in het paarswagt.			
Subsistent van de	Americus	Geffen	27/10/1866	30 60	0 21		30 81	Geffen	
Stuk van de	Willelmus	Prokieren	11/10/1856	12 23	12 59		24 82	Prokieren	
Stuk van de	Franciscus Maria	Roosch	17/10/1859	22 11			22 11	Roosch	
Stuyven van	Jacobus	Geffen	11/10/1857	5 90	6 31		12 21	Geffen	
Stuyven van	Willelmus	Stuyven	22/10/1856	12 58	21 66	1 20	35 26		
Stuyven van	Willelmus	Stuyven	13/10/1857		18 75	6 11	24 86		
Stuyven van	Johannes	Geffen	11/10/1855	31 02	2 91		33 93		
Stuyven van de	Corneilus		2/10/1856	7 70	5 01		12 71		
Stuyven van de	Stuyven		14/10/1854	12 90	1 20		14 10		
Stuyven van	Theodorus		12/10/1854	6 25	19 25		25 50		
Stuyven van de	Johannes		11/10/1856	2 25	5 33		7 58		
Stuyven van de	Stuyven		4/10/1855	12 90	2 31	1 11	16 32		
Stuyven van de	Johannes		15/10/1853	2 94	15 14	23 27	41 35		
Stuyven van	Stuyven	Stuyven	11/10/1857	2 39	17 17	21 14	40 70		
Stuyven van	Stuyven	Geffen	5/10/1854	5 09	1 41	17 90	24 40		

KIESEBEVOEGDEN.		GEBORTEPLAATS	Dagtekening der natuurgeregtening in het voorgeschiedenisrijke of deels der geboorte overrechtenrijke gemeente	AANSLAGEN MET DE RIJKS-OPENTEN.			TOTAAL	Kantoor der registraties voor de aanslagen 1884 geshied.	A.A.N.
NAMEN.	VOORNAMEN.			in de grondbelasting	in het personeel	in het paarswagt.			
Subsistent van de	Americus	Geffen	27/10/1866	30 60	0 21		30 81	Geffen	
Stuyven van de	Willelmus	Prokieren	11/10/1856	12 23	12 59		24 82	Prokieren	
Stuyven van de	Franciscus Maria	Roosch	17/10/1859	22 11			22 11	Roosch	
Stuyven van de	Willelmus	Stuyven	22/10/1856	12 58	21 66	2 05	36 29	Stuyven	
Stuyven van	Johannes	Geffen	11/10/1855	31 02	2 91		33 93		
Stuyven van de	Jacobus	Stuyven	5/10/1856		18 75	7 60	26 35		
Stuyven van de	Jam	Geffen	23/10/1853	2 94	15 14	23 27	41 35		
Stuyven van	Stuyven	Stuyven	11/10/1857	2 39	17 17	10 24	30 80		
Stuyven van	Stuyven	Geffen	5/10/1854	5 09	2 61	17 90	25 60		
Stuyven van	Stuyven		11/10/1857	13 16	16 63	5 76	35 55		
Stuyven van	Gerardus	Stuyven	11/10/1855	4 92	17 50	2 65	25 07		
Stuyven van	Gerardus		12/10/1856	5 95			5 95		
Stuyven van	Jacobus		22/10/1856	16 62	20 70		37 32		
Stuyven van	Johannes van		11/10/1855	16 10	25 60	23 27	65 00		
Stuyven van	Johannes van		11/10/1855	17 05	15 29		32 34		
Stuyven van	Stuyven		23/10/1856	11 75	19 15		30 90		

Afbeelding 5: Kiezerslijst van Geffen (N.Br.) ter verkiezing van leden voor de Gemeenteraad, 1884 (foto: Streekarchivariaat Maasland).